

Tværsocialistisk Gruppe 1976 - 2006

- Vagthund og demokratisk medspiller

af Jane Nielsen, Astrid Vestergaard og Hanne Jahn

Muskler til landkommunen Fuglebjerg år 1970

Med Kommunalreformen i 1970 takkede de sidste små landsogne og sognerådsformænd af. Fuglebjerg som landkommune fik med 6000 sammenbragte borgere størrelse, muskler og mulighed for at løfte dagens nye krav til velfærd og administration af en række velfærdsydelse. De følgende seks år var kommunalbestyrelsen, som havde afløst de små sogneråd, beskednen med at agere på de nye tider. Det er her artiklen tager sin begyndelse.

Announce i Fuglebjerg Folkeblad vækker opsigt

Året er 1976 og der var tempo på velfærdsudviklingen i de store bykommuner, men helt så blomstrende formede udviklingen i Fuglebjerg Kommune sig ikke. Kommunalbestyrelsens flertal syntes ikke at have øje for, at normbrud og store samfundsforandringer havde ændret hverdagslivet i de sammenbragte 8 små landsogne. Mange familiebårne erhverv og landbrug havde ændret karakter - flere arbejdspladser ved landbruget var erstattet af lønarbejde i industrien og serviceerhverv - og færre ældre levede på aftægt hos børn og svigerbørn.

En moderne husholdning krævede ikke længere en fuldtids hjemmearbejdende husmor eller husbestyrerinde for at fungere.

Fuglebjerg Folkeblad 12. august 1976

Kvinder søgte i stigende omfang udfordringer med uddannelse og et arbejdsliv uden for hjemmet. Ændringer i landbolivet krævede kommunale initiativer for at indfri nye velfærdsbehov, som var en forud-

sætning for liv på landet. Fuglebjergs borgere efterlyste initiativer på flere områder og inviterede til dialog, men det var svært at få kommunalbestyrelsens opmærksomhed. Flere oplevede et fravær af åbenhed om kommunalbestyrelsens beslutninger og eventuelle planer. Utilfredsheden ulmede og snakken gik om behovet for udvikling, åbenhed og borgerinddragelse. En august-aften 1976 satte en broget kreds af borgere hinanden stævne, som reaktion på annoncen i Fuglebjerg Folkeblad. Nogen var partiløse og andre medlem af et venstrefløjsparti - og alle udtrykte interesse for at forsøge at samle synspunkter, der lå til venstre for den politiske palet, der var repræsenteret i kommunalbestyrelsen. Det blev optakten til, at en ny lokalliste tog form. Det var umuligt at mobilisere politiske modsætninger, som kunne stå i vejen for at lave en lokal socialistisk liste. Efteråret 1976 blev brugt til at formulere det politiske arbejdsgrundlag. Dernæst skulle dette særsyn af sammenbragte partiløse, organiserede og sympatisører til venstre for midten navngives.

Det nye fænomen fik navn

Tværsocialistisk Gruppe i Fuglebjerg - et navn der hverken er mundret eller skrivevenligt. Så over tid blev det i folkemunde tværsocialisterne eller slet og ret TSG.

Forbogstaverne blev listens værdigrundlag.

T **Troværdige** →
S **Saglige** →
G **Grundige** →

Formalia landede på usædvanlige vedtægter, som kort og klart præciserede at beslutninger skulle træffes på arbejds møder af de medlemmer, som mødte op. Medlemmer skulle orienteres om tidspunkter for arbejds møder, beslutninger m.v. via nyhedsbreve. Formen med arbejds møder og nul bestyrelse og generalforsamling blev den styrke, som i 30 år gav rum til dialog og medlemmernes fælles ansvar for udgangspunktet:

"Kommunalbestyrelsens beslutninger skal baseres på åbenhed og grundighed. Dialogen er udgangspunktet for TSG's arbejde i

kommunalbestyrelsen. Vi påtager os gerne rollen som vagthund, når kommunalbestyrelsen optræder udemokratisk, sjusker eller negligerer at tage et problem alvorligt. TSG lægger vægt på, at den politiske indsats skal fremme social tryghed og give udfoldelsesmuligheder for børn i alle aldre, unge, pensionister, naturelskere, cyklister m.fl. Vi er optaget af gøre noget ved miljøproblemerne, og vi tør tage de beskudte sager op.” - citat fra Tværsocialistisk Gruppe arbejdsgrundlag, som kan ses på <https://www.sneslev.net/tsg/>

Kommunalvalget 1978 - Den kinesiske vægavis

Optakten til valget og vælgermøderne udviklede sig til et kultursammenstød. En duel mellem gammelkendte, lokale sognerådsbetragtninger og nye synspunkter bragt i spil af en generation af borgere, som efterlyste åbenhed og forandring. Et blik på pressens omtaler af tiden op til valget afspejler, at debatten var præget af voldsomme markeringer og udfald rettet mod TSG. Der var lavt til loftet for nytænkning og for en fordomsfri debat. Fremskridtspartiet udtalte *”Det må være rimeligt at folk ikke lægger sig flere børn til, end de selv kan passe”* (citat Næstved Tidende 28. marts 1978). Flere demonstrerede et sindelag, som lod forstå, at kritiske røster var uvelkomne.

Første benspænd for en fri debat blev taget af socialudvalgets formand. Udstyret med en tilpas stor skruetrækker gik han ind i kommunens eneste daginstitution, afmonterede og fjernede opslagstavlen. Forældreindlæg på opslagstavlen var uønskede. Tavlen havde, som udvalgsformanden udtrykte det, *”udviklet sig til en kinesisk vægavis”*. Med angrebet på opslagstavlen var tonen slået an: Her tolereres ikke kritiske og medlevende forældre, der ytrer sig! Så var kursen sat. På valgstederne fulgte Venstres kandidater i slipstrømmen af udvalgsformandens udfald. Forsamlingshuset Enigheden var fyldt til bristepunktet med omkring 200 deltagere til 7-kantet vælgermøde, da Venstres liberalistiske sindelag slog flere revner. Med stor applaus fra sit bagland lod en venstrekandidat forstå, at *”socialistiske pædagoger og andet pak”* var årsag til, at opslagstavlen var taget ned – og igen med applaus fra sit bagland satte han navn på en række familier, som bare kunne pakke sammen og flytte: *”Hvis tilflyttere kommer til kommunen med nye ideer, der er imod det bestående, må de forsvinde fra kommunen igen”* (citat Sjællands Tidende 4. marts 1978). Udtalelsen faldt mange for brystet - nogen fløj i blækkhuset - og nogen udtalte at fascismen var i spil med de taktfaste klapsalver til hetzen mod tilflyttere. På det efterfølgende

vælgermøde trak den formastelige Venstre-kandidat i land, ”Kan det glæde nogen, trækker jeg gerne udtalelsen tilbage, og for min skyld må tilflytterne gerne bo i Fuglebjerg Kommune lige så længe, de har lyst.” (citat Sjællands Tidende 4. marts 1978).

TSG skrev sig ind i Danmarkshistorien

Ved kommunalvalget 1978 skrev TSG sig ind i den del af Danmarks historie, hvor venstrefløjen gjorde sin entre i landkommunerne. Tvær-socialistiske lister stillede op i 16 landkommuner, og fem af dem fik en repræsentant i kommunalbestyrelsen. Ved valget 1981 blev der valgt tvær-socialister i 40 landkommuner.

TSG's kandidatliste til valget 1978 adskilte sig fra de øvrige 6 lister på flere punkter. Der var ligelig repræsentation af begge køn. Der var bredde i aldersrepræsentationen med Janes 27 år og Agnethes¹ 63 år. Den ugentlige *Snick Snak* I Sjællands Tidende noterede spøgefuldt, at vælgerne i Fuglebjerg kunne stemme på 55 og en halv kandidat. ”Den halve befinder sig i maven på tvær-socialisternes spidskandidat, Jane Nielsen, Ravnebjerg, som indtil

videre har sparet barnepige, når hun drager rundt til vælgermøderne. Den lille tvær-socialist må siges at være godt planlagt, for Jane Nielsen regner med at nedkomme om præcis 6 uger. Hun påstår spøgefuldt, at Liste T har ret til to pladser i kommunalbestyrelsen, hvis hun bliver valgt ind på tirsdag, men så må byråds-salen nok laves om til den vuggestue, Tvær-socialisterne efterlyser.” (citat Sjællands Tidende 4. marts 1978)

Sekretariatschef Bertel Hansen noterede i historikken for det kommunale valg 1978, at aldersgennemsnittet for den nyvalgte kommunalbestyrelse faldt fra 51 til 48 år med Jane som den yngste. Kvindernes repræsentation blev øget med 400 % fra en før til nu fire. Radikale Esther W. Jensen var tidligere ene kvinde på skansen. Æren for de sidste tre må tilskrives de initiativer, som Fuglebjerg Kvindegruppe tog for at tilskynde kvinder til at stemme på kvinder.

Ene TSG'er i kommunalbestyrelsen - men aldrig alene!

Og det brogede folkefærd af tvær-socialister kløede på. Nu skulle valglofterne følges op med handling sammen med Jane.

¹ Agnethe Mølbak var den eneste TSG kandidat med lokalpolitisk erfaring. Indtil 1966 var Agnethe medlem af Førslev sogneråd og efterfølgende som

den første og eneste kvinde medlem af Fuglebjerg Sogneråd (kommunalbestyrelse) 1966 – 1970.

ALT blev sat under lup, diskuteret og afklaret på arbejds møderne. Forslag og spørgsmål blev formuleret - temaer blev indkredset og formidlet. Hvor kommunalbestyrelsens møder før blev afviklet på ingen tid, måtte kaffen nu vente. Vi stillede ændringsforslag til budgettet, uhørt! Der manglede beskyttede boliger, fritidshjem, og venteliste til kommunens eneste børnehaver gav børnefamilierne problemer. Vi stillede forslag til de Sociale Udbygningsplaner. Socialstyrelsen havde underkendt Fuglebjerg Kommunes udbygningsplaner med vurderingen *"et godt eksempel på hvordan udbygningsplaner ikke bør være"*. Vi var på dupperne og stillede spørgsmål, hvis beslutningsgrundlaget i en sag ikke var fuldt oplyst, upassende! Blev kontroversielle sager gemt på lukkede dagsordener, så trak vi dem frem til offentligt skue, uforskammet! Var der urent trav eller tvivl om formalia, så konsulterede vi Tilsynsrådet², kværanteri!

Tilsynsrådet imødekom vores kritik i nogle sager, i andre blev vi delvist imødekommet og andre igen landede på afvisning af

² Tilsynsrådets opgaver var at kontrollere og sikre, at kommunalbestyrelsernes virksomhed overholdt lovgivningen. Tilsynsrådet havde til opgave at standse udførelsen af ulovlige beslutninger, at hindre, at kommuner undlod at opfylde deres pligter,

kritikken som uberettiget. Men uanset udfaldet, så bidrog rådets udtalelser til at belyse, hvad der var ret og vrang i de konkrete og kontroversielle sager.

Vi gik til udfordringerne med håb og ønske om dialog. Var vi irriterende med vores spørgsmål og forslag? Ja helt sikkert, men det var nødvendigt. Som lovet havde vi øje for, at det demokratiske underskud venligt og vedholdende skulle udfordres. Over tid kom der da også luft i forandringens vinde. Et af de mere muntre tegn på gryende forandring var borgmesterens status på arbejdsvilkårene efter TSG's entre i kommunalbestyrelsen: nu var det blevet nødvendigt at forberede sig til møderne. Det hændte også, at vi blev stillet opklarende spørgsmål. En konservativ undrede sig længe over Janes herkomst. Han ville – sagt med et smil på læben - gerne vide, hvorfor Jane altid sagde *"Vi"*, når hun argumenterede for et synspunkt. I følge ham sad Jane til bords som enkeltperson og kun royale erstatter *"jeg" med "Vi"*. Det lille *"Vi"*, var såmænd bare udtryk for at

og at holde medlemmerne til en lovlige og ansvarlig opfyldelse af deres myndighed. Hvert amt havde sit Tilsynsråd med statsamtmanden som formand og 4 medlemmer valgt af amtsrådet blandt dets medlemmer.

synspunkter blev udtrykt på vegne af det tværsocialistiske bagland.

Afslørende knitrelyde

Kommunalbestyrelsens møder startede ofte med knitrende lyde fra kredsen af folkets repræsentanter. I tilhørerlogen var der borgere, som ligefrem førte statistik over fænomenet. Hvem kom lydene fra og hvor ofte? Datidens dagsordener var limet på bedste bogbindervis med gaze i ryggen – så mødte man med en uforberedt og ikke læst dagsorden, så knitrede siderne FØRSTE GANG, man bladrede i det fine værk.

Den forbudte litteratur

Regulær politisk propaganda. Lurvet og ikke lødigt. Udtryk som var borgmesteren og hans meningsfællers velkomst til TSG's pjece KEND DINE RETTIGHEDER SOM PENSIONIST 1980. Borgmesterens vælgerforening Venstre mente ligefrem, at der var fare for, at ukontrollable socialistiske kræfter ville overtage kommunestyret. TSG's pjece informerede om ældres rettigheder som borgere i Fuglebjerg. Hensigten var, at ingen på grund af manglende information skulle afskæres fra at nyde de rettigheder, de var berettiget til og havde betalt via skatten. TSG tog affære, da socialudvalget undslod sig for at varetage de informationsopgaver, som Bistandsloven foreskrev.

KEND DINE RETTIGHEDER SOM PENSIONIST

Pensionistpjecens forside

Pjecen var forfattet og udgivet af TSG. En kort periode kunne den hentes på Biblioteket, i Brugsen og Lægehuset, men det blev der sat en stopper for. Formanden for Kulturudvalget sluttede sig til borgmesterens synspunkter og beordrede pjecerne fjernet fra biblioteket. En klokkeren selvbestaltet censur og knægtelse af ytringsfriheden. Dermed havde de to herrer placeret sig i en udsat position foran en lavine, de selv havde sat i skred.

TSG fik fluks involveret Bibliotekstilsynet. I 1½ år fulgte det ganske land, den skrevne presse, radio og tv opmærksomt med i slagets gang. Først måtte de herrer stå skoleret for Bibliotekstilsynet og dernæst for Kulturministeriet og kulturminister Lise Østergaard.

Efter veludført censur fik kulturudvalgets formand i hast lavet regler med krav om at publikationer skulle være *"almengyldige og oplysende"* for at komme på bibliotekets hylder. Bibliotekstilsynet underkendte i sin respons reglerne. De var en *"indsnævring"* af den bestemmelse, at et folkebiblioteks udvælgelse skal foretages ud fra kriterierne *"kvalitet, alsidighed og aktualitet"* og *"Det forhold, at en given publikation er eller kan opfattes som kritisk imod en offentlig institution gør det på ingen måde berettiget at udelukke skriftet fra biblioteket"*. Dermed blev det slået fast, at indgrebet var i strid med de bestemmelser, som skulle sikre den frie meningsdannelse mod censur-indgreb. Men nej! Kulturudvalgets formand fastholdt i sine udmeldinger til pressen, at pjecen var forbudt *"Her bestemmer vi suverænt, hvad borgerne har godt af at læse. Det skal Bibliotekstilsynet ikke blande sig i"*. Dermed havde formanden endnu engang slået sin enevældige magtfuldkommenhed fast. Mange var sammen med TSG rystede. Bibliotekstilsynet anbefalede, at sagen rundede Tilsynsrådet og Ombudsmanden.

Men sagen tog en ny skærpet drejning. Efter Bibliotekstilsynets udmelding var Kulturudvalget parat til at ophæve censuren af pensionistpjecen. Umiddelbart klogt, men det var på én betingelse - eller som

formanden skrev i datidens sprog, så var udvalget *"indstillet på at tillade fremlæggelse, såfremt påstanden om, at Fuglebjerg kommune har undladt at informere, dementeres."* Hermed var bægeret fyldt for Bibliotekstilsynet, som indbragte sagen for Kulturministeriet. Nok var nok, man kunne ikke stille censurlignende betingelser for pjecens fremlæggelse, så nu måtte Kulturministeriet og ministeren gøre deres myndighed gældende. Kulturministeriet gjorde det klart, at bortcensureringen af pjecen var ulovlig: Hverken religiøse, moralske eller politiske synspunkter måtte være afgørende ved valg af materialer. Ej heller kunne kommunen stille krav om, at der skulle foretages ændringer i pjecens ordlyd, som en betingelse for fremlæggelse.

Med Ministeriets sidste pust i nakken og risiko for at miste det statslige bibliotekstilskud, kapitulerede Kulturudvalget 29. maj 1982 og ophævede censuren.

Efter 1½ år med status som forbudt litteratur blev pensionistpjecen igen tilgængelig på biblioteket. Ytringsfrihed gjaldt også en lille gruppes ret til at formidle reel og saglig oplysning til kommunens borgere. Langt senere, da vi med to TSG'ere i kommunalbestyrelsen havde fået repræsentation i socialudvalget, blev det besluttet, at Fuglebjerg kommune omsider ville følge

reglerne i forbindelse med personlige til-læg til pensionister - og ikke nok med det: man ville oveni købet frivilligt påtage sig opgaven med at informere om reglerne. Så var den kamp for information i hus.

Illustration fra TSG's blad "Folk i Fuglebjerg".

Det var svært at vinde gehør for betydningen af mangfoldighed i folkeoplysningen. I årevis holdt kommunalbestyrelsen fast i en dispensation fra pligten til at have et heltidsbibliotek med faguddannet bibliotekar. Dermed afstod man også retten til at modtage statslig refusion til heltidsbibliotek. I årevis kørte deltidsbiblioteket "på sparepærer" med et magert budget og begrænset åbningstid. Først i 1992 fik Fuglebjergs borgere heltidsbibliotek med bibliotekar,

og kulturformidlingen blomstrede med spændende udfordringer for alle aldre.

Kommunalbestyrelsen 1986-1989. Astrid Vester-gaard og Jane Nielsen sidder til højre i forreste række. (foto Henry Rasmussen)

TSG'ere i arbejdstøjet, - vi kom også i krogene

Der blev gået til udfordringerne med grundighed og humor. Her er tre TSG'ere (denne artikels forfattere) trukket i arbejdstøjet ved kommunekontoret på Byagervej.

Som TSG'ere i kommunalbestyrelsen magtede vi det utroligste i kraft af et unikt bagland af tværsocialister og sympatisører, som altid var deltagende med at give os med- og modspil.

Fra dag 1 var begrebet ÅBENHED helt centralt for arbejdet i Tværsocialistisk Gruppe. Vi ville vide, hvad

kommunalbestyrelsen havde af planer og overvejelser, vi ville have adgang til at diskutere planer og beslutninger med dem, der tog beslutningerne. Og endelig ville vi have indflydelse.

Astrid, Jane og Hanne i gang med rengøringsarbejdet ved kommunekontorets indgangsparti

Det var ikke meget information, der tilflød borgerne i Fuglebjerg om arbejdet i kommunalbestyrelsen. Og der var nærmest intet, der blev præsenteret og drøftet med borgerne, før sagen var afgjort.

Altså, der måtte ske noget!

Hvordan kunne vi få informationen til at flyde mere ubesværet? Og hvordan kunne vi samtidig gøre os selv kendte og komme i snak med Fuglebjergs borgere?

Svaret lå lige for: vi laver da bare vores eget nyhedsmedie!

Og så kom vores lille røde publikation til verden med det velvalgte navn: "Folk i Fuglebjerg"

Første nummer udkom i 1981 og blev solgt på Torvet i Fuglebjerg, som dengang var et livligt handels- og mødested.

Så der stod vi i sne og slud med kaffe på kanden og kontaktede folk, der kom forbi, og fik mangan en god samtale, enig eller uenig, om lokale anliggender.

Folk i Fuglebjerg" udkom fra 1981 til 1989 med 10 årlige udgivelser.

Annonce i Fuglebjerg Folkeblad 1987

Alle artikler blev skrevet af TSG-medlemmer, og vi interviewede, lavede research, lavede illustrationer og tog fotos og endelig layoutede vi, - og det var før computeren og skriveprogrammer! Hold da op, hvor vi knoklede, - men vi havde det også sjovt og egentlig var det jo en meget givende måde at drøfte kommunalpolitik på! Første nummers forsideartikel ”Kommunen har tabt over en halv million” beskrev et forløb med en uberettiget fyring af en entreprenør på Dalsgårdsudstyknigen. Det var en af mange følgende sager, hvor TSG benyttede sig af Tilsynsrådet som en instans, der kunne korrigere og kritisere kommunalbestyrelsens beslutninger.

To artikler omhandlede den ret høje arbejdsløshed i Fuglebjerg og de næsten ikke eksisterende lokale beskæftigelsesprojekter. Et emne, der måtte tages op gang på gang af redaktionen (der selvfølgelig havde masser af ideer til projekter!)

Vi havde også øje for hvordan vi kunne få pressedækning af lokale medier. Som dengang vi mødte op til borgmesterens runde fødselsdag og overrakte ham et årsabonnement på ”Folk i Fuglebjerg”. Måske troede han, at vi ville lave ballade, nej nej vi ville bare sige tillykke.

Vi indledte også en længerevarende kampagne med henblik på at få indført spørgetid i forbindelse med kommunalbestyrelsesmøderne. Igen handlede det om åbenhed, det var en måde at give plads til borgernes interesse og behov for uddybning af beslutninger.

Det mødte en del modstand, i hvert fald gik der år, før det blev en realitet.

I en landkommune anno 1980 foregik tingene stille og roligt, der var det årlige halbal, banko om onsdagen, børnedyrskuet og gymnastikopvisning. Og det var jo udmærket, måske kunne det være rart at opleve mere og andet?

Der var energiske folk i TSG, der tog initiativ og arrangerede en række koncerter i Fuglebjerg Forsamlingshus. Vi hørte Poul Banks, Trille, Skrøbeligt daggry, Peter Abrahamsen og Carl Scharnberg, Erik Grib og andre.

Et lille udsnit af publikum ved en koncert i Fuglebjerg Forsamlingshus

Vi søgte kommunalbestyrelsen om under-skudsgaranti, men symptomatisk nok blev det et afslag, man ville ikke understøtte et ”politisk arrangement”. Sådan blev det dog ikke opfattet af Fuglebjergs borgere, der bare kom og nød musikken.

Og vi lærte, at det ikke er et spørgsmål om at højne det kulturelle niveau, men derimod gjaldt det om at satse på at have adgang til en bred vifte af tilbud.

Børn – et fantastisk råstof

For nogle borgere i Fuglebjerg virkede det som om, der ikke skete nogen udvikling - man skulle tro, at vi fortsat levede i rent landbrugsland med hjemmearbejdende forældre - for andre var der et skrigende behov for kvalitetstilbud til de udearbejdende forældres børn.

Fra TSG's blad
"Folk i Fuglebjerg".

Først i 80-erne var behovet for tilbud til de skolesøgende børn så stort, at et mindretal i kommunalbestyrelsen indså, at noget måtte gøres. Der blev holdt borgermøde, og det var tydeligt at forældrene forventede og krævede kvalitet i fritidstilbud, og at tilbud skulle dække aldersgruppen 6-14 år.

Borgermødet førte til, at kulturelt udvalg og socialudvalget blev pålagt at udarbejde et forslag, der var langsigtet og ikke bare en lappeløsning.

Forældrene ønskede sig fritidshjem/fritidsklub efter bistandslovens bestemmelser. Det blev støttet af TSG, eftersom bistandsloven gav de nødvendige rammer og regler også for forældrebetaling - at der så også fulgte med, at der var statstilskud til fritidshjem og fritidsklub, gjorde det uforståeligt, at det ikke kunne vinde tilslutning i kommunalbestyrelsen - men som det lød fra en venstrekvinde, så ønskede hun ikke at "stikke snablen i statskassen".

Det hele blev et stort flop, da det kom til stykket - de oprindelige forslagsstillere blev bange for deres egen fremsynethed, og socialdemokraterne præsterede det kunststykke at stemme imod deres eget forslag, og resultatet blev, at skolefritidsordningen blev udvidet med et klasseværelse, der i øvrigt blev brugt til undervisning om formiddagen. Så meget for kva-

litetsbevidsthed. Men som venstrekvinden sagde ”så havde skolebørnene ikke godt af at blive passet”.

Til gengæld så havde skolebørnene åbenbart godt af at blive fragtet rundt i kommunen i timevis som et resultat af en fuldstændig fejlagtig placering af Førslev skole som erstatning for den nedlagte Tornemark skole. Manglen på cykelstier gjorde, at man anså skolevejen for farlig.

Et stigende børnetal i 80-erne gav pladsproblemer på Førslev skole. I stedet for bare at bygge nyt åbnede det op for en diskussion af den fremtidige skolestruktur - på lukkede og åbne kommunalbestyrelsesmøder og sågar på borgermøde arrangeret af en lokal arbejdsgruppe i Sandved-Tornemark, som ønskede sig en skole i nærområdet - et synspunkt, der blev støttet af, at regionplanen pegede på Sandved-Tornemark som lokalcenter.

Grønbroskolen løste pladsproblemerne - sparede mange børn for busrejse gennem hele kommunen og gav lokalbefolkningen et samlingspunkt.

Men det var jo ikke gjort med lokaler - vi stillede troligt forslag om forbedringer - både hvad angår pasnings- og fritidstilbud,

midler til uddannelse af personalet, midler til kvalitet i skole og hvad angår cykelstier - hver gang lejlighed bød sig.

Tog vi fejl?

Med store mund- og armbevægelser stemte vi i 1982 imod købet af Kristiansholms Plantage for en million kroner. Vi efterlyste fritidshjem og byggeri af beskyttede boliger, som var skubbet ud i det uvisse. Offentligheden var sikret adgang til skoven og stranden via Naturfredningsloven, så et kommunalt køb gjorde ingen forskel. Men vi tog fejl. Takket være én person viste det sig hurtigt, at købet var en god investering. Skoven og stranden var i en elendig forfatning, og mange var i perioden ramt af arbejdsløshed. Det var tre store udfordringer, der skulle arbejdes med - og det blev der. For beskedne midler blev de forunderligste ting sat i gang og udviklede sig med skovfoged Gustav Jørgensen ”ved roret”.

En udstoppet skovsneppe fandt vej til borgmesterkontoret, hvor den poserede i mange år. Sneppen blev nedlagt af Gustav i Kristiansholms Plantage i 1984. Den stod som et næsten levende symbol på vartegnet i Fuglebjergs kommunevåben. Et flot eksemplar af hankøn monteret på en lille plade fremstillet af en skrivebordsplade fra 1800-tallet.

Skovfoged Gustav Jørgensen har selv skudt denne flotte skovsneppe, som han bagefter fik udstoppet. I går var han på rådhuset for at forære den til borgmester Jens Chr. Pedersen, der ses til højre med et trykt eksemplar af Fuglebjergets kommunevåben, hvis vartegn er sneppen. (Foto: Kim Garde Madsen).

Gustav Jørgensen overrækker en udstoppet skovsneppe til borgmester Jens Chr. Pedersen (Sjællands Tidende 3. januar 1985).

Mester for dette var tømrer Henning Jensen, Kvislemark, som arbejdede i Kristiansholms Plantage. Skoven og stranden blev for mange en meningsfuld arbejdsplads i kraft af Gustavs engagement og respektfulde samarbejde med arbejdsløse i aktivering. Kristiansholms Plantage udviklede sig til en skattet og værdsat naturperle med sandstrand, naturskole og lejrplads, som der fortsat er trængsel om. December 1985 blev lidt af en katastrofe afværget. En ansøgning om at etablere en mobil is & pølsevogn i Kristiansholms Plantage - i diskrete farver forstås - bragte sindene i kog. Som "Folk i Fuglebjerget" skrev, så fik

det høje råd sig en god pølsesnak. De fleste i kommunalbestyrelsen havde en mening om den sag. Nogle ville ikke stå i vejen for erhvervslivet, der var arbejdspladser i den pølsevogn. Andre mente, at en pølsevogn ville ødelægge områdets rekreative værdi. Konklusionen blev, at man ville vente og se tiden an, før man tog stilling. Tiden gik, og der blev aldrig taget stilling - heldigvis for det.

Duel på holdninger.... om sprøjtegift og planteværn

Miljøforhold var ofte et konfliktfyldt og fordomsfuldt farvand i de politiske diskussioner og beslutninger. Fandt vi beslutningsgrundlaget i en miljøsag mangelfuldt, en afgørelse i konflikt med miljølovgivningen eller en sag kontroversiel og beskidt, så baksede vi med at få klarhed over fakta og få det frem i offentligheden (ex. den svenske flyveaske).

Ofte var det op ad bakke at vinde gehør for miljøvenlige ideer og forslag. I 1986 erfarede TSG, at kommunens anvendelse af sprøjtegifte på kommunale arealer var ulovlig. Der var ingen sprøjtejournal over hvilke arealer, der blev sprøjtet, hvad de blev sprøjtet med og hvor ofte. Der blev

brugt sprøjtegift³ som ikke måtte anvendes på offentligt tilgængelige arealer og et middel var uden kendt modgift. Man fastholdt betegnelsen *planteværn* og anså vores bekymring for det ukontrollerede forbrug af sprøjtegifte for at være ubegrundet. Vores forslag om at indstille giftsprøjtningen blev afvist. Det samme blev vores forslag om i det mindste at lave en plan og føre journal over, hvor og med hvilke midler man sprøjtede. Kommunalbestyrelsens flertal imødekom os med en intetsigende hensigtserklæring: "*Brugen af sprøjtegifte skal begrænses mest muligt*" - hvordan og hvor meget stod hen i tåger. Men vi kløede ufortrødent på med vores bekymring og forslag - og fra 1992 blev sprøjtning af kommunale arealer afviklet (undtagen bjørneklo).

1987 måtte kommunalbestyrelsen i utide skifte borgmester. Det udløste en ny konstituering, og TSG blev tildelt formandsposten for Teknik- og miljøudvalget. Det blev en periode, hvor der kortvarigt blev lidt mere gehør for adfærdsændringer til gavn for miljøet. Fuglebjerg kommune tog pionertrøjen på og satte gang i kompostering af husholdningsaffald, en husstands-

indsamling af olie- og kemikalieaffald, og indsamling af glas og flasker i samarbejde med spejderne blev genoptaget. Det var forspillet til den affaldssortering, vi kender i dag. Og Fuglebjerg blev foregangskommune, da det kommunale vejnet og miljøet sidst i 80'erne og frem blev sat på skånekost med begrænset vejsalt i vinterhalvåret. Et årligt forbrug på 300 - 400 m³ vejsalt blev reduceret til 30 - 40 m³, og vinterglatte veje blev efterfølgende kun behandlet med grus tilsat et minimum af salt. En adfærdsændring, hvor Fuglebjerg Kommune i pressen og af miljøorganisationer blev fremhævet som et godt eksempel til efterlevelse. Det gode eksempel blev aflivet, da ny Næstved Kommune i 2006 tog over og tog den store saltbøsse i brug igen.

Opskrift på en lokal giftig cocktail - eller den korte version af et 9 år langt mareridt

Ingredienser:

Lavvande i Fuglebjerg kommunes kassebeholdning 1997 garneret med borgmesterlig naivitet

³ Indkøbte midler 1986: Casaron G, Gligg, Gramazone, Herbamix, Prefex, Proxtat-30, Round Up og Semasin.

En svindler med et tilbud der var for godt til at være sandt (Jan Christensen med firmaet Weptech)

20.000 - 30.000 tons svensk flyveaske med afsvovlingsproduktet TASP - giftigt i kategorien orange

En skruppelløs svensk eksportør

En værdiløs EU-forordning om miljøfarligt affald

En hullet miljølovgivning og hele fem afventende miljøministre

Mangelfuld sagsbehandling og miljøtilsyn

Tolv argumentresistente kommunalbestyrelsesmedlemmer

Med de nævnte elementer rørt godt og grundig sammen så har man et kompliceret mix af nogle af årsagerne til skandalen med den svenske flyveaske i Flemstofte. Sagen tog sin begyndelse 1997, hvor kommunen fattedes penge, og grunden i Flemstofte med de røde lader var sat til salg. Det er fortsat ubegribeligt, at en enlig socialdemokrat og TSG, som de eneste så skriften på væggen og sagde fra. Det er den sværeste og mest omfattende sag, vi har arbejdet med. Alt imens det ene vognlæs aske efter det andet rullede til Flemstofte, dokumenterede vi, at her var noget

riv-rav-ruskende ulovligt og farligt på færde, som skulle stoppes. Vi blev afvist. Også vores forslag om at få efterforsket aktiviteten af politiet afviste kommunalbestyrelsen. Vi kunne ganske enkelt ikke afværge, at asken hobede sig op i Flemstofte det første halvår af 1998. Vores nødråb til Amtets miljøtilsyn og Miljøstyrelsen vandt heller ikke gehør. I afmægtighed var vi tilskuere til, at der ikke var styr på noget som helst: ingen fakta om askens miljøskadelige indhold og afsender, ingen kontrol med tilførte mængder, ingen afsluttet handel med grunden i Flemstofte, ingen importtilladelse m.m.

Tvunget af omstændighedernes alvor indgav vi september 1998 politianmeldelse med anmodning om en politimæssig efterforskning af Jan Christensens aktiviteter i Flemstofte og den ulovligt importerede aske.

Først 6 år senere - oktober 2004 - startede to retssager mod Jan Christensen, som bl.a. blev sigtet for:

- Ulovlig import af miljøfarligt affald fra Sverige – bl.a. askebjerget i Flemstofte
- Momssvig af særlig grov karakter ved ulovlig handel med olie

- Bedrageri
- Vist nok i alt 22 anklagepunkter

Udgangspunktet var et anslået behov på 23 retsmøder og forventet domsafsigelse december 2004.

Men sådan gik det ikke! Først januar 2005 - efter utallige retsmøder - procederede anklager og forsvarer i asksesagen.

Anklagerens afsluttende synspunkter og replikker i asksesagen var utvetydige frit citeret efter notater taget i retten:

- Jan Christensen skovlede penge ind på det sorte guld
- Jan Christensen har ført kommunalbestyrelsen i Fuglebjerg bag lyset - med løgn!
- Manglende eller svagt tilsyn fratager ikke anklagede Jan Christensen for konfiskation af fortjeneste
- Hvis ikke Jan Christensen var blevet stoppet 1998 af nogle få vedholdende lokalpolitikere, så kunne det være endt med en askemænge i 2. - 3. sals højde - for han havde aftaler om at aftage mere aske fra Sverige.
- Rettighedsfrakendelse må anvendes. Han må afskæres fra at bruge kreative arbejdsmetoder. Jan Christensen må forhindres i at begå miljøvneri. Han er helt kold og ligeglad med miljøet.

Januar 2006 faldt der dom i sagen om flyveasken og sagen om momssvindler. Jan Christensen blev idømt:

Tre års fængsel

En bøde på 3,5 mio. kroner

Konfiskering af 2 mio. kroner

Det danske retsvæsen og miljømyndighederne betragtede nu askskandalen som fuldt belyst: skurken var indkredset - skurken havde fået sin dom - skandalen var efter 9 års cirkulation i bureaukratiet, medierne og retsmaskineriet endelig afsluttet.

Efterskrift: ovenstående er en pixi udgave af asksesagen. De kontroversielle vinkler og fakta i askskandalen er omfattende. TSG's sagsmateriale i vægt: 16,4 kg. Anklager turnerede med en rullekuffert med 25-30 kg bilag, mens sagen stod på.

Læs mere på <https://www.sneslev.net/tsg/> om svar, der er givet i asksesagen - og ikke mindst spørgsmål, vi aldrig fik svar på.

Om hvad der skete med asken og den svenske eksportør og meget mere.

Dialog og lokaldemokrati - et fælles ansvar

Udfaldet på kommunalvalget 2001 bragte TSG i en ny rolle. For første og eneste gang var vi med i en konstitueringsaftale med Venstre, Socialdemokratiet og Kon-

servative. Omdrejningspunktet i aftalen var en arbejds- og opgavefordeling, som skulle fremme et godt og bredt samarbejde og medvirke til fremadrettede diskussioner og beslutninger i udvalgene og kommunalbestyrelsen. Et helt nyt udvalg - Udviklingsudvalget - så dagens lys og blev betroet opgaven at have fokus på lokaldemokratiets muligheder og vilkår og sætte turbo på konkrete temaer i kommuneplanen. Udvalgets opgaver skulle sammen med kultur- og fritidsområdet varetages med TSG for bordenden. For os var det en selvfølge, at borgerne skulle have ordet. De vidste, hvad der kunne understøtte og udvikle målene i kommuneplanen. Med en kommunalreform lige forude ville Fuglebjerg kommune miste sin status som landkommune og reduceres til et lille lokalsamfund i en storkommune. Det hastede med at få beskrevet forudsætninger for det gode liv på landet, konkrete udviklingsbehov, visioner og ikke mindst betydningen af dialog og lokal indflydelse. I samarbejde med landsbylaug, Erhvervsrådet, enkeltpersoner, daginstitutioner og skoler blev en budstikke sat i omløb:

***Få smag for lokaldemokrati
ER DU MED - BORGER?***

Omkring 100 borgere greb stafetten og

brugte en hel lørdag november 2004 på at udveksle tovlige tanker, synspunkter og ideer. Kreativiteten var stor, og Haldagermagle Bylaug stod for alt godt til ganer og maver. Ved dagens slutning havde deltagerne organiseret sig i grupper. Vinterhalvåret 2004/2005 udarbejdede borgergrupperne en politik med mål og visioner for det gode liv i landdistriktet Fuglebjerg som en del af Næstved storkommune. Borgernes bud på en landdistriktspolitik og bosætningspolitik fik kommunalbestyrelsens blå stempel. Med storkommunen Næstved forude var første step at få etableret et Borgerråd, der kunne være ambassadør for Fuglebjergs mange små lokalsamfund og bindeled i dialogen med politikerne i Næstved. Borgerrådet fik sekretær, konsulenthjælp og råderet over en udviklingsfond, så det kunne understøtte initiativer i forlængelse af den vedtagne Bosætnings- og Landdistriktspolitik. Borgerrådet blev 2005 en realitet befolket af borgere, som med ild og sjæl holdt fast i dialogen og tog spændende initiativer i forlængelse af Bosætnings- og Landdistriktspolitikken. Som selvstændig landkommune blev Fuglebjerg slettet af landkortet med udgangen af december 2006. Der blev længere til beslutningstagerne og det repræsentative demo-

krati blev reduceret⁴. Hvad der videre skete med Borgerrådet, demokratiet, dialogen og omsorgen for bosætnings- og landdistriktspolitikken i gammel Fuglebjerg Kommune falder uden for denne artikels tema. ■

Ved kommunevalgene i 1970 og 1974 stillede SF op uden at opnå repræsentation. I 1970 opnåede listen 41 stemmer og i 1974 101 stemmer.

Ved de efterfølgende valg stillede TSG op. Det bedste valg opnåede listen i 1985, hvor den opnåede 543 stemmer eller 15,7% af de gyldige stemmer.

Jane Nielsen stillede op til sammenlægningsudvalget (byrådet) i den nye Næstved Kommune i 2005 for Enhedslisten, hvor hun blev listens topscorer med 310 stemmer. Listen fik i alt 904 stemmer, men det var ikke nok til at opnå en plads i byrådet.

De repræsenterede TSG i kommunalbestyrelsen:

Jane Nielsen fra 1/4 1978 - 31/12 2006

Astrid Vestergaard fra 1/1 1986 - 31/12 1993

Hanne Jahn fra 1/1 1994 - 31/12 2006.

Jane Nielsen var i perioden 1987-89 formand for teknik- og miljøudvalget og i perioden 2002-06 viceborgmester og formand for idé- og udviklingsudvalget.

TSG's valgresultater 1978-2001:

År	Stemmer	%-andel	Valgte
1978	223	6,5	1
1981	401	10,9	1
1985	543	15,7	2
1989	479	14,5	2
1993	440	13,0	2
1997	372	10,7	2
2001	525	12,9	2

⁴ Knap 80.000 borgere flyttede sammen, da kommunerne Fuglebjerg, Holmegaard, Suså, Fladså, Næstved blev til én storkommune. Hvad 79

folkevalgte havde varetaget i de 5 gamle kommunalbestyrelser, blev efterfølgende overladt til Næstved Byråd med 31 medlemmer.